

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 30.5.2012 г.
COM(2012) 319 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Литва за 2012 г.

и за представяне на становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Литва за периода 2012—2015 г.

{SWD(2012) 319 final}

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно националната програма за реформи на Литва за 2012 г.

и за представяне на становище на Съвета относно програмата за конвергенция на Литва за периода 2012—2015 г.

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики[1], и по-специално член 5, параграф 2 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия[2],

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент[3],

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

след консултация с Икономическия и финансов комитет,

като има предвид, че:

(1) На 26 март 2010 г. Европейският съвет постигна съгласие по предложението на Европейската комисия да се започне изпълнението на нова стратегия за работни места и растеж — стратегията „Европа 2020“ — въз основа на засилена координация на икономическата политика, съсредоточена върху ключовите области, в които е необходимо да се предприемат действия за повишаване на потенциала за устойчив растеж и конкурентоспособността на Европа.

(2) На 13 юли 2010 г. Съветът прие препоръка относно общите насоки за икономическите политики на държавите членки и на Съюза (за периода 2010—2014 г.), а на 21 октомври 2010 г. прие решение относно насоките за политиките на държавите членки по заетостта[4], като заедно двата акта представляват т.нар. „интегрирани насоки“. Държавите членки бяха призовани да се съобразят с

---

1 ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1.
2 COM(2012) 319 final.
3 P7_TA(2012) 0048 и P7_TA(2012) 0047.
4 Решение 2012/238/ЕС на Съвета от 26 април 2012 г.

интегрираните насоки при провеждането на националните си икономически политики и политиката по заетостта.

(3) На 12 юли 2011 г. Съветът прие препоръка относно националната програма за реформи на Литва за 2011 г. и даде становището си относно актуализираната програма за конвергенция на Литва за периода 2011—2014 г.

(4) На 23 ноември 2011 г. Комисията прие втория годишен обзор на растежа, с което постави началото на втория европейски семестър за предварително и интегрирано координиране на политиката, залегнало в стратегията „Европа 2020“. Въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 на 14 февруари 2012 г. Комисията прие Доклад за механизма за предупреждение[5], в който Литва не беше посочена като една от държавите членки, за които ще се извърши задълбочен преглед.

(5) На 2 март 2012 г. Европейският съвет одобри приоритетите, насочени към осигуряване на финансова стабилност, бюджетна консолидация и действия за стимулиране на растежа. Той подчерта необходимостта от продължаване на диференцираната бюджетна консолидация, благоприятстваща растежа, възстановяване на нормалните условия за отпускане на заеми за икономиката, насърчаване на растежа и конкурентоспособността, справяне с безработицата и социалните последици от кризата и модернизиране на публичната администрация. Европейският съвет прикани държавите членки да приложат специфичните за всяка държава препоръки на Съвета за 2011 г. и да превърнат тези приоритети в конкретни мерки, които да бъдат включени в програмите им за стабилност или в програмите им за конвергенция и в националните им програми за реформи.

(6) На 2 март 2012 г. Европейският съвет прикани също държавите членки, участващи в пакта „Евро плюс“, да представят своите ангажименти достатъчно рано, за да бъдат включени в програмите им за стабилност или програмите им за конвергенция и в националните им програми за реформи.

(7) На 27 април 2012 г. Литва представи своята програма за конвергенция, която обхваща периода 2012—2015 г., а на 30 април 2012 г. — своята национална програма за реформи за 2012 г. Двете програми бяха оценени едновременно, за да бъдат отчетени взаимовръзките между тях.

(8) Съгласно извършената в съответствие с Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета оценка на програмата за конвергенция за 2012 г., Съветът е на мнение, че макроикономическият сценарий, въз основа на който са изготвени бюджетните прогнози на програмата, е реалистичен. В общи линии той съответства на прогнозите на Комисията от пролетта на 2012 г. за 2012 г. и 2013 г. Целта на заложената в програмата бюджетна стратегия е да се коригира прекомерният дефицит до 2012 г., както препоръчва Съветът, и след това да се осъществи напредък в постигането на средносрочната бюджетна цел (СБЦ). В програмата се потвърждава предишната СБЦ, т.е. структурен бюджетен излишък в размер на 0,5 % от БВП, което е адекватно отражение на изискванията на Пакта за стабилност и растеж, и се очертава консолидация от поне 1 процентен пункт

[5] COM(2012) 68 final.

годишно, с цел постигане на балансиран бюджет до 2015 г. Въпреки че бюджетните планове правят възможно своевременното коригиране на прекомерния дефицит, то средногодишното бюджетно подобрение за периода 2010—2012 г., направено въз основа на (преизчисленото) структурно салдо на бюджета[6], се очаква да бъде по-ниско от 2,25 % от БВП, които Съветът изисква в препоръката си от 16 февруари 2010 г. Планираният годишен напредък към постигането на СБЦ в годините след коригирането на прекомерния дефицит е малко по-висок от 0,5 % от БВП в структурно изражение, т.е. от целевия показател на Пакта за стабилност и растеж. Планираният темп на нарастване на държавните разходи, при отчитане на дискреционните мерки по отношение на приходите, отговаря на целевия показател за разходите на Пакта за стабилност и растеж за 2013 г. и 2014 г., но не и за 2015 г. През периода на действие на програмата консолидираният държавен дълг се очаква да остане под референтната стойност от 60 % от БВП. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2012 г. той ще се покачи до почти 41 % от БВП през 2013 г., докато в програмата за конвергенция се цели намаляване на дълга до около 35 % до 2015 г. Реформата на планирането и изпълнението на бюджета напредва, но все още предстои правителството да одобри предложените законопроекти. Тези закони ще спомогнат за подобряване на отчетността на бюджетната рамка — чрез създаването на независим орган — и за затягане на правилата за паричните резерви.

(9) Въз основа на цялостна стратегия за спазване на данъчното законодателство, през 2011 г. бяха приложени мерки, които подобриха спазването на данъчното законодателство и генерираха допълнителни приходи. За постигането на значителен напредък в борбата с укриването на данъци обаче ще е необходимо прилагането на тези мерки да продължи.

(10) Демографското развитие хвърля сериозни съмнения върху устойчивостта на пенсионната система. Въпреки че Литва прие постепенно увеличаване на пенсионната възраст на 65 години до 2026 г., това само по себе си не може да гарантира устойчиви и адекватни пенсии в бъдеще и трябва да бъде допълнено от по-нататъшни мерки. Те биха могли да включват обвързване на законоустановената пенсионна възраст и бъдещите обезщетения с демографските фактори, създаване на ясни правила за индексирането и по-тясно обвързване на вноските и обезщетенията, като се премахнат стимулите за ранно пенсиониране. Освен това, Литва би могла да използва по-пълноценно допълнителното доброволно пенсионно осигуряване. Създаването на професионални пенсионни схеми би могло да намали тежестта върху системата за социално осигуряване и същевременно да гарантира по-адекватно равнище на пенсиите в бъдеще. Демотивиращите фактори за продължаване на трудовата заетост до по-късна възраст бяха отстранени.

(11) Законът за агенциите за временна заетост, предназначен да улесни краткосрочната заетост, влезе в сила на 1 декември 2011 г. Въздействието му обаче може да се окаже незначително, тъй като в Литва и преди това съществуваха агенции за временна заетост. Обстойният преглед на трудовото

[6] Салдо, коригирано спрямо фазата на икономическия цикъл, без еднократните и другите временни мерки, преизчислено от службите на Комисията въз основа на информацията в програмата и с помощта на общоприетата методика.

право може да доведе до установяване на това къде съществуват ненужни ограничения и административни пречки, които възпрепятстват наличието на по-гъвкави договорни споразумения, разпоредби за уволнение и организация на работното време. Необходими са допълнителни мерки за увеличаване на участието на пазара на труда, особено на младите хора, неквалифицираните лица и по-възрастните работници, както и за подобряване на гъвкавостта на пазара на труда.

(12) Младежката безработица (над 30 %) и тази сред нискоквалифицираните работници е предизвикателство, което стана особено явно по време на кризата. Правителството предприе редица мерки за насърчаване на заетостта сред младите хора, като субсидиране на първото наемане на работа и намаляване на вноските за социални осигуровки. Въпреки това равнищата на активизиране остават твърде ниски, а финансовите средства за активни политики на пазара на труда могат да се използват по-ефикасно чрез насочване на действията на публичните органи към най-уязвимите категории лица. С цел осигуряването на по-успешно преминаване от образователната система на пазара на труда, чиракуването и стажовете могат да бъдат направени по-привлекателни и може да се създаде система за прогнозиране на търсенето на квалификации. Взетите мерки следва да са съобразени с резултатите от работата на съвместния екип на Литва и Комисията по въпросите на младежката безработица.

(13) Около една трета от населението на Литва е изправено пред опасността от бедност и дългосрочно изключване. Това е четвъртият най-висок процент в ЕС. През 2011 г. Литва измени Закона за социалното подпомагане в брой с цел реформиране на системата за социално подпомагане, считано от януари 2012 г. Тя стартира пилотен модел на разпределение на социалното подпомагане, измени метода на изчисляване на дължимите суми, въведе някои мерки за насърчаване на заетостта и разшири приложното поле на системата. Реформата на социалните помощи е стъпка в посока на намаляване на демотивиращите фактори за заетост. Необходимо е да се създаде система за наблюдение, за да се оцени ефикасността на тази реформа и нейното въздействие за намаляването на бедността. Реформата също така трябва да се обвърже с мерки за активизиране, предназначени да засилят участието, по-специално по отношение на дългосрочните получатели на социални плащания.

(14) От 2010 г. насам правителството предприе амбициозна реформа на държавните предприятия, насочена към преструктуриране на корпоративното управление, увеличаване на прозрачността и разделяне на собствеността и регулаторните функции, както и към увеличаване на конкуренцията и ефикасността. Реформата е уместна и води до законодателни и организационни промени. Бе постигнат съществен напредък и по отношение на прозрачността и отчетността, като понастоящем докладите се публикуват на тримесечна и годишна основа. За предприятията бяха установени ясни цели. Правителството обаче отложи провеждането на някои мерки от реформата, по-специално разграничаването на търговските и нетърговските дейности на държавните предприятия, като възнамерява да ги изпълни през 2012 г.

(15) Литва отбеляза известен напредък в подобряването на енергийната ефективност на сградите. През декември 2011 г. правителството прие програма за модернизация на сградите с много апартаменти, но нейното въздействие бе

отслабено поради наличието на субсидии с противоречащо ѝ въздействие в други области на политиката, които не насърчават обитателите на жилищните сгради да подобряват енергийната им ефективност. Необходимо е значително увеличаване и учестяване на усилията за подобряване на енергийната ефективност на сградите.

(16) Има възможност за изместване на тежестта на облагането към потреблението на енергия, тъй като приходите от екологични данъци са третите най-ниски в ЕС, а данъците върху транспорта са най-ниските в целия ЕС. Имплицитната данъчна ставка за енергопотребление бе седмата най-ниска в ЕС през 2010 г., докато данъците върху енергията като дял от БВП са само малко под средното равнище за ЕС.

(17) В системата на енергийната инфраструктурата на страната липсва конкуренция и междусистемни връзки и това е фактор, който възпрепятства растежа. Недостатъчните междусистемни връзки възпрепятстват зараждането на конкуренция на енергийните пазари. Степента на концентрация остава висока (над 90 %), както на пазара на газта, така и на пазара на електроенергия.

(18) Литва пое редица ангажименти в рамките на пакта „Евро плюс“. Тези ангажименти и изпълнението на ангажиментите, поети през 2011 г., се отнасят до насърчаването на конкурентоспособността и заетостта, подобряването на устойчивостта на публичните финанси и укрепването на финансовата стабилност. Комисията оцени изпълнението на ангажиментите по пакта „Евро плюс“. Резултатите от тази оценка са взети предвид в препоръките.

(19) В рамките на европейския семестър Комисията направи цялостен анализ на икономическата политика на Литва. Тя извърши оценка на програмата ѝ за конвергенция и националната ѝ програма за реформи. Тя взе предвид не само тяхното значение за провеждането на устойчива бюджетна и социално-икономическа политика в Литва, но и тяхното съответствие с правилата и насоките на ЕС предвид на необходимостта от засилване на цялостното икономическо управление на Европейския съюз чрез принос на равнище ЕС към бъдещите решения на държавите членки. Препоръките ѝ в рамките на европейския семестър са изразени в препоръки 1—6 по-долу.

(20) С оглед на тази оценка Съветът разгледа програмата за конвергенция на Литва, като становището[7] му е изразено по-специално в препоръка 1 по-долу,

ПРЕПОРЪЧВА на Литва да предприеме следните действия през периода 2012—2013 г.:

1. Да постигне планирания напредък по отношение на своевременното коригиране на прекомерния дефицит. За тази цел да изпълни изцяло бюджета за 2012 г. и да направи структурната корекция, посочена в препоръката на Съвета по процедурата при прекомерен дефицит. Впоследствие да конкретизира мерките, необходими за гарантиране на изпълнението на бюджетната стратегия за 2013 г. и по-нататък, както е предвидено, като направи адекватна структурна корекция, за да осъществи достатъчен напредък в постигането на средносрочната бюджетна цел, включително спазването на

[7] Съгласно член 9, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета.

целевия показател за разходите, като същевременно сведе до минимум съкращаването на разходите, които насърчават растежа. В това отношение да обмисли увеличаването на данъците, които оказват по-малко отрицателно влияние върху растежа, като например жилищното и екологичното данъчно облагане, включително данъчното облагане на автомобилите, като същевременно засили спазването на данъчното законодателство. Да укрепи бюджетната рамка, по-специално чрез въвеждането на приложими и задължителни тавани на разходите в средносрочната бюджетна рамка.

2. Да приеме законодателство за цялостна реформа на пенсионната система. Да приведе законоустановената пенсионна възраст в съответствие с очакваната продължителност на живота, да установи ясни правила за индексирането на пенсиите и да подобри схемите за допълнително пенсионно осигуряване. Да придружи пенсионната реформа с мерки за стимулиране на активния живот.

3. Да се справи с високата безработица, особено сред младите хора, нискоквалифицираните и трайно безработните лица, чрез съсредоточаване на ресурсите в активни политики на пазара на труда, като същевременно подобри тяхната ефикасност. Да подобри ефикасността на схемите за чиракуване. Да измени трудовото законодателство, така че да са въведат по-гъвкави договорни споразумения, разпоредби за уволнение и организация на работното време.

4. Да увеличи мерките за насърчаване на заетостта и да обвърже по-тясно реформата на социалните помощи с мерки за активизиране, по-специално за най-уязвимите категории лица, и да намали бедността и социалното изключване.

5. Да приложи всички аспекти от пакета с реформи на държавните предприятия и по-специално да гарантира разделянето на собствеността и регулаторните функции и разграничаването на търговските и нетърговските дейности. Да използва подходящи средства за наблюдение, за да оцени ефикасността на реформите и да гарантира спазването на условията на реформата от всички държавни предприятия.

6. Да засили мерките за подобряване на енергийната ефективност на сградите, включително чрез отстраняване на демотивиращите фактори и бързото въвеждане в действие на холдинговия фонд. Да насърчава конкуренцията в енергийните мрежи чрез подобряване на взаимосвързаността със страните от ЕС, както за електроенергията, така и за газта.

Съставено в Брюксел на […] година.

За Съвета
Председател